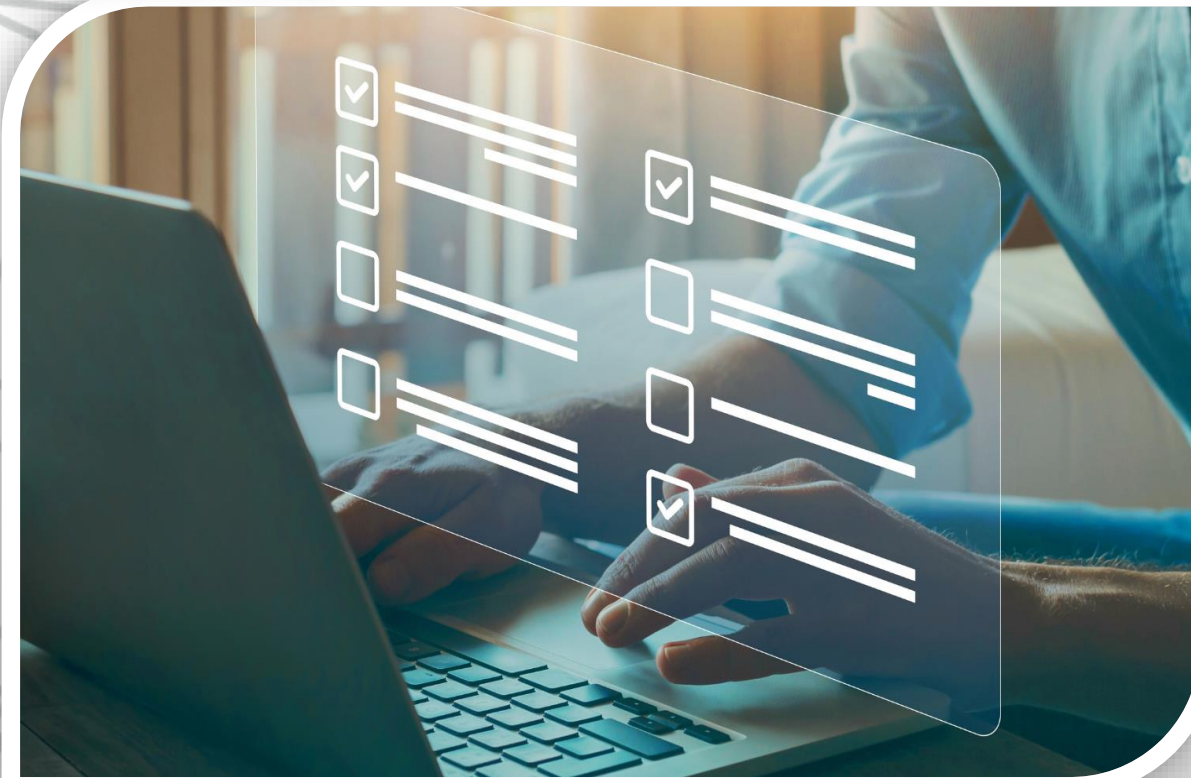

Департамент трансфертного
ціноутворення

Моніторинг контрольованих операцій: аналітичні підходи та виявлення ризиків

Департамент трансфертного
ціноутворення

Основна нормативно-правова база в Україні

ПКУ: основні статті 39 «Трансфертне ціноутворення» (в Україні норми ТЦ запроваджено з 1 вересня 2013 року), 14 «Визначення понять» (п. 14.1.159 «Пов'язані особи»), 73 «Отримання податкової інформації контролюючими органами», 75 «Види перевірок», 78 «Порядок проведення документальних перевірок», 86 «Оформлення результатів перевірок», 102 «Строки давності та їх застосування», 120 «Неподання або несвоєчасне подання податкової звітності або невиконання вимог щодо внесення змін до податкової звітності»

Постанови КМУ:

№ 381 від 04.06.2015 «Про затвердження Порядку розрахунку цін (рентабельності) та медіани такого діапазону для цілей ТЦ»

№ 191 від 29.03.2017 «Про затвердження Порядку визначення середньозваженого значення показника рентабельності для зіставної юридичної особи для цілей ТЦ»

№ 480 від 04.07.2017 «Про затвердження переліку організаційно-правових форм нерезидентів, які не сплачують податок на прибуток (корпоративний податок), у тому числі податок з доходів, отриманих за межами держави реєстрації таких нерезидентів, та/або не є податковими резидентами держави, в якій вони зареєстровані як юридичні особи»

№ 1045 від 27.12.2017 «Про затвердження переліку держав (територій), які відповідають критеріям, установленим п.п. 39.2.1.2 п.п. 39.2.1 п. 39.2 ст. 39 ПКУ, та визнання таким, що втратило чинність, розпорядження КМУ від 16.09.2015 № 977»

№ 1221 від 09.12.2020 «Про затвердження переліку сировинних товарів та визнання такою, що втратила чинність, постанови КМУ від 08.09.2016 № 616»

Накази Мінфіну:

№ 18 від 01.01.2016 «Про затвердження форми та Порядку складання Звіту про КО»

№ 6 від 04.12.2020 «Про затвердження форми та Порядку заповнення Звіту в розрізі країн МГК»

№ 3 від 01.12.2020 «Про затвердження форми та Порядку складання Повідомлення про участь у МГК»

№ 4 від 01.12.2020 «Про затвердження форми та Порядку подання Повідомлення про укладання форвардного, свопового або контракти на здійснення операцій з сировинними товарами»

№ 9 від 18.01.2022 «Про затвердження Порядків встановлення відповідності умов контрольованої операції щодо сировинних товарів принципу «витагнута рука» (наказ набуває чинності з 01.01.2022)»

Департамент трансфертного
ціноутворення

Звітність з ТЦ

Основні засади визнання операцій контрольованими

Алгоритм заповнення

Звіту про КО

Алгоритм заповнення
Повідомлення про МГК

Законом від 18.06.2024 № 3813-ІХ,
внесено зміни до ПКУ, щодо критеріїв
визнання операцій контрольованими та
визначення переліку низькоподаткових
юрисдикцій, які вступають в силу
з 01.01.2025, а саме:

- Критерії економічної пов'язаності
- До переліку КМУ входять юрисдикції з офшорних зон, списку FATF та які не здійснюють своєчасний та повний обмін податковою інформацією
- Виключення з переліку ОПФ юрисдикцій, з якими укладено міжнародний договір про уникнення подвійного оподаткування та нерезидентів, якими підтверджено податкове резидентство в країні реєстрації

Звітність

Звіт про КО (з додатками) та
Повідомлення про МГК
Граничний термін подання для
2024 року – 01.10.2025

пп. 39.4.2 ПКУ

Звіт у розрізі країн МГК
Граничний термін подання для
2024 року – 31.12.2025 року
Документація та глобальна
документація з ТЦ
Граничний термін після запиту:
30 днів для Документації;
90 днів для глобальної Документації

пп. 39.4.10 ПКУ
Пункт 53
підрозділу XX ПКУ

пп. 39.4.4 ПКУ

пп. 39.4.7 ПКУ

Відповідальність

За неподання/ несвоєчасне
подання Звіту про КО та
Повідомлення про МГК,
невключення (несвоєчасне
включення) усіх КО до звіту або
надання недостовірної інформації
в повідомленні

ст. 120 ПКУ

Звільнення від відповідальності

У разі підтвердження
неможливості виконання
податкового обов'язку щодо
подання звітності під час дії
воєнного стану

пп. 69.1
підроз. 10
розд. XX ПКУ

наказ МФУ
від 29.07.2022 № 225

Самостійне внесення змін до звітності (штрафи та пеня)

До 1 жовтня року, що настає за
звітним - штраф не застосовується
з 01.08.2023 до припинення або
скасування воєнного стану –
штраф та пеня не застосовуються
У період дії воєнного стану пеня
не нараховується

п. 50.1 ПКУ
пп. 69.38
підроз. 10
розд. XX ПКУ
пп. 129.9.7 ПКУ

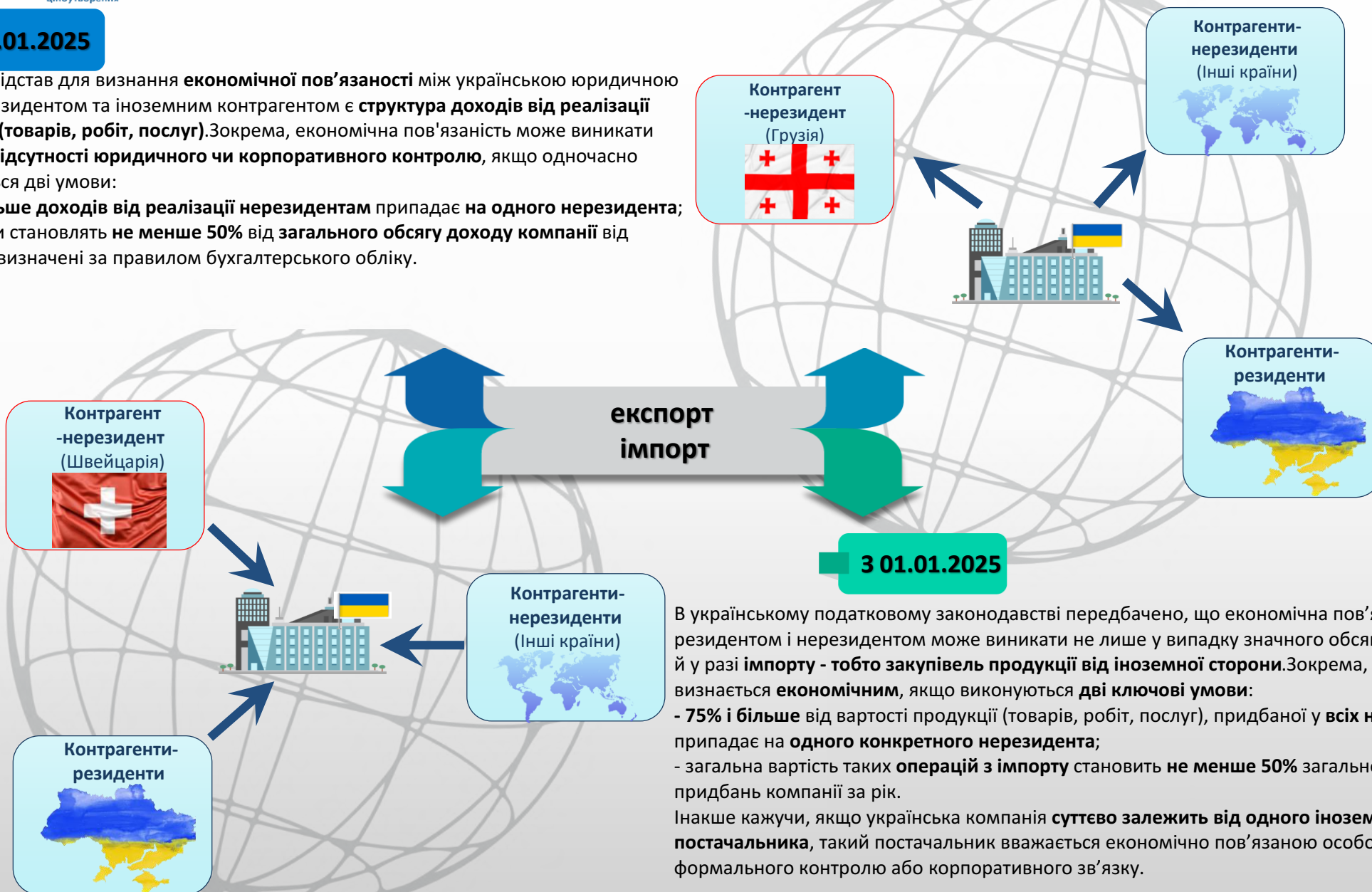

Департамент трансфертного
ціноутворення

Введення критерію «економічної пов'язаності»

3 01.01.2025

- Однією з підстав для визнання **економічної пов'язаності** між українською юридичною особою-резидентом та іноземним контрагентом є **структура доходів від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)**. Зокрема, економічна пов'язаність може виникати **навіть за відсутності юридичного чи корпоративного контролю**, якщо одночасно виконуються дві умови:
 - **75% і більше доходів від реалізації нерезидентам** припадає на **одного нерезидента**;
 - Ці доходи становлять **не менше 50% від загального обсягу доходу компанії** від реалізації визначені за правилом бухгалтерського обліку.

В українському податковому законодавстві передбачено, що економічна пов'язаність між резидентом і нерезидентом може виникати не лише у випадку значного обсягу **експорту**, а й у разі **імпорту** - тобто **закупівель продукції від іноземної сторони**. Зокрема, зв'язок визнається **економічним**, якщо виконуються **дві ключові умови**:

- **75% і більше** від вартості продукції (товарів, робіт, послуг), придбаної у **всіх нерезидентів**, припадає на **одного конкретного нерезидента**;
- загальна вартість таких **операцій з імпорту** становить **не менше 50%** загальної суми придбань компанії за рік.

Інакше кажучи, якщо українська компанія **суттєво залежить від одного іноземного постачальника**, такий постачальник вважається економічно пов'язаною особою - навіть без формального контролю або корпоративного зв'язку.

Департамент трансфертного
ціноутворення

RED Flags під час моніторингу КО

відмінність фактичних обставин та
умов КО від договірних умов

невідповідність цін /
показників
рентабельності
ринковому діапазону

невідповідність розподілу
прибутків (рівня рентабельності)
в угодах з нематеріальними
активами в КО розподілу
прибутків в угодах між
незалежними особами

завищення частки
окремих витратних
статей в загальній сумі
витрат в порівнянні з
середньогалузовими
показниками

зміна ланцюга постачання, за
рахунок залучення третіх осіб, які
ймовірно мають номінальних
власників, без фактичного руху
товарів
(робіт, послуг)

непрямі контракти,
несплата податку та/або
пільговий режим
оподаткування контрагента

реструктуризація
бізнесу, яка
супроводжується
погіршенням
фінансових показників
підприємства

Департамент трансфертного
ціноутворення

Методи ТЦ та їх вибір

п.п. 39.3.2.1 ПКУ

*При виборі методу
враховуються
такі критерії*

1

доцільність обраного методу відповідно до характеру КО, що визначається на основі результатів функціонального аналізу КО (з урахуванням виконуваних функцій, використовуваних активів і понесених ризиків)

2

ступеня порівнюваності між контрольованими і неконтрольованими операціями, включаючи надійність коригувань для усунення розбіжностей між такими операціями

3

наявності повної та достовірної інформації, необхідної для застосування обраного методу ТЦ

301 – порівняльної неконтрольованої ціни (ПНЦ)

згідно з цим методом, вартість товарів та послуг визначається, виходячи з цін на аналогічні об'єкти. Вважається пріоритетним та обов'язково застосовується до операцій з сировинними товарами (пп. 39.3.3.4 ПКУ), перелік яких встановлено Постановою КМУ від 09.12.2020 № 1221

302 – ціни перепродажу

до уваги береться собівартість товару або послуги та націнка, яку встановлюють на подібні об'єкти

303 – «витрати плюс»

ґрунтується на сумі первісної ціни, надбавки на товари або послуги та витрат, які потрібні були для того, щоб реалізувати об'єкти

304 – чистого прибутку

аналізується рентабельність подібних операцій між незалежними підприємствами. Залежно від виду КО, даний метод дозволяє використовувати різні розрахункові показники: чиста рентабельність, чиста рентабельність витрат, рентабельність операційних витрат, рентабельність активів, рентабельність капіталу

305 – розподілення прибутку

аналізується розподіл вигоди (прибутку) за результатами КО між її сторонами

Новації у підходах трансфертного ціноутворення у 2025 році

У 2025 році трансфертне ціноутворення вже не зводиться лише до правильного розрахунку ціни в документах. Для контролюючого органу в пріоритеті не просто цифри, а на економічна суть операцій: чому вони взагалі відбуваються, наскільки вони логічні в рамках структури групи, і де саме створюється реальна додана вартість.

Цей підхід багато в чому зумовлений міжнародними зобов'язаннями України, зокрема в межах імплементації плану BEPS.

Практичний кейс. Українська компанія виробляє продукцію на замовлення естонської структури. На папері все виглядає бездоганно — є контракт, застосовано метод «витрати плюс», рентабельність — 7%.

Але контролюючий орган аналізує наявну інформацію та приходиться до слушного запитання: якщо всі ризики, персонал і виробничі потужності — тут, в Україні, то чому прибуток осідає за кордоном? Чи справедливо така модель відображає економічну реальність?

Це і є ключовий сигнал 2025 року: технічно правильної документації вже замало. Контролюючий орган очікує логіки — економічного сенсу в структурі групи, реального розподілу функцій, ризиків і вигод. І, як наслідок, справедливий розподіл прибутку в межах групи.

Департамент трансфертного
ціноутворення

Якщо ви:

**ведете операції з пов'язаними нерезидентами;
використовуєте контрактне виробництво, ліцензії, маркетинг або фінансування в рамках групи;
подаєте звітність з ТЦУ правильною за формою або взагалі не готуєте документацію —
у 2025 році цього вже недостатньо.**

Контролюючі органи більше не дивляться лише на «правильну» ціну, що знаходиться у діапазоні цін. Вони аналізують економічну суть, логіку структури і де створюється реальна вартість, йдуть за грошима.

Тому:

- зосередьтеся на підготовці аналітики, а не просто звітів;**
- перевіряйте функціональний профіль, а не тільки рентабельність;**
- обґрунтуйте не лише метод, а й саму модель бізнесу.**

І головне — не залишайте ТЦУ бухгалтерам і формальним підрядникам. Консультуйтеся з фахівцями з міжнародного оподаткування, переглядайте моделі та формуйте вірну позицію уже з першого дня.